Załęski Stan.

Nowy świat.

NOWY SWIAT BOGU,

Z nowym Prezentem obyczaiow Ludziom

NAYSWIĘTSZA MARYA PANNA,

W trzech leciech do Ierozolimskiego Kośćioła, przy Prezentacyi posses obieraiącá.

A teraz w Prezencie

W BOGU PRZEWIELEBNEY

IM.CI. PANNIE

CECILII OLEWINSKIEY,

XIENI KONWENTU

Kaliskiego,

Zakonu S. KLARY,

OFIAROWANY.

A wprzod

W Kośćiele Kaliskim WW PP. tegosz Zákonu Zambony ogłoszony,

Potym

Zádozwoleniē Starszych przez X. STANIŁAWA GAIĘSKIEGO S. T. B. áná tenczaś Spowiedniká pomienionych WW. PP. Franćiszkaná do druku podany.

Roku Pańskiego 1723.

W Kaliszu w Drukarni Kollegium Karnkow. Societatis JESV.

Kleynot dziedziczny Samſon męzny y odważny
W Zakonną Swiątobliwość przybrany poważny

Przez CECILIA Bogu ſiebie conſekruie
A tym ſamym wieczności DOM ſwoych funduie.

Dom kawalerſki rzadko obaczyſz zdiełami
Takimi, żeby męznie paſował ſię z Lwami

Dom Olewinſkich znaczne dokazywał ſiły
Ze iak Samſon wybierał Lwom z paſzcze miod miły

Dom Olewinſkich dobry, dom Wielki, Wielmożny
Między Ludzmi y Lwami, zawſze ieſt oſtrożny.

W BOGU PRZEWIELEBNA MOSCIA PANNO

X I E N I

Y

DOBRODZIYKO moia.

TAm ſię garnie ſpieſznym krokiem każdy, gdźie słodki plaſtr miodu cnot, ná odżywienie ochotnie gotowy, gdźie ſtarozytnego Samſona Goſpodarſka pilność nie tylko doſtatnie traktuie, ale y mężnych odwag y cnot przy traktamencie dyſkurſem delektuie; Przewielebna M. P. XIENI y Dobrodziyko. Nowy Swiat Matka Boſka w trzech leciech nie do inſzego Domu ochotnie ſkierowałá, tylko tam gdźie CECYLIA, iáko Apis argumentoſa, pſczołká goſpodaruiąca, ſłodkie plaſtry miodu cnot, obmyſliwſzy, Iey honor iáko Patronki tuteczneg Mieyſca Kaliſkiego nie tylko goſpodarſkim porządkiem sławnieyſzy Ludziom y świátu zaleca, ále y cnotámi ozdobi. Idźie iáko przy Prezentacyi ten prezent nowych cnot y obyczaiow świátu, znać na to áby ſtárożytnych cnot Domowi OLEWINSKICH przypatrzywſzy ſię, Iákobowe ná nie zmierżone czáſy ſkutecznie dáwſzy Błogoſławieńſtwo, mocnym ná wſzytkie przećiwnośći Dźiedźicznego SAMSONA, uczyniwſzy Mężē przećiwko naymocnieyſzym Lwom, doznáwſzy ſmaku ſłodyczy ſzczerey Bogu Kośćiołowi y Oyczyznie przysługi z ſmákiem koſztuiąc ukontentowaná zoſtałá. Tá to będźie słodycz, ten to będźie nektar

ktar cnot do ukontentowania Nowego Swiatá. Iednak ſtarożytnych cnot, kochaiącey Mátki MARYI Panny, cnoty, odwagi *in Sago & Toga*, odważnych mężnych y pobożnych Domu OLEWINSKICH ANTENATOW. O tey słodyczy mogę mowić z Virgiliuſzem: *Flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant*. Kto chce wyciſnąc ten plaſtr Dziedzicznego SAMSONA OLEWINSKICH, wynidą rzeki ſzczerości Oyczyznie, wynidą potoki chwały Panu BOGA Kościołowi; Niech wſpomnię *immortália decora*, nie śmiertelney sławy Domu Waſzego ozdoby, znaydę w Bogu ſzczerą słodycz, y Matce Iego BISKUPOW PŁOCKICH, znaydę Kanar Oyczyznie KASZTELANOW WOYNICKICH; á że ten Plaſtr nie tylko Dźiedźicznego OLEWINSKICH SAMSONA z ſlicznych ſzczerości Dźiardynu LILII, ále y z krwawych w Marſowym polu zebrany Roży. Swiadkiem tego W. I. Pan FLORIAN OLEWINSKI Podkomorży MIELNICKI, ktory tyle słodyczy temu Plaſtrowi dodał, ile z nieprzyiáćielſkich karkow pod Smolinskiem y Białą, zwyćięſkich odniosł tryumfow. W tym kompućie uniżonym piorem znayduię w krwawych polách słodyczy Plaſtru OLEWINSKICH. Cześnika Wielunſkiego Stryia, Łowczego Warſzawſkiego Oycá, Cześnika Inowłocławſkiego, ktorzy immortalitati álbo wieko pomnym wiekow nie tylko rosą odważnych w Marſowym polu dzid przydáli ſmaku, ále y mądrością y ſzczerością potomnym wiekom nie tylko słodki ále y zdrowy Swiatu zálećili. Plaſtr Samſona Waſzego tu mi ambrozyi nie uymie y owſzem przyda. Naprzod W. I. M. P. KAZIMIERZ OLEWINSKI Brat Twoy Rodzony Przewielebna Mośćia Pánno XIENI, w ktorego ſzczerośći nie tylko Liliowey, ále y ſpráwiedliwośći rozowey zákochawſzy śię Rzecz poſpolita iemuż Trybunalſkie zlećielá y zálećielá rządy, *cum ſeveritate Authoritatem cum amore juſtitiam*. Wſpomnię należącą y do tego Plaſtru Dziedzicznego Samſona W. I. M. P. TOMASZA OLEWINSKIEGO, ktory Cudzoźiemſkie peraguiąc kraie, iáko w Ogrodách názbierawſzy cnot in honorem Bogá, in emolumentum Reipulicæ przymieli o Dziedzicznego plaſtr miodu, że ſurowośći nie boiąc śię chętnie iáko do miodu Pſzczołki, ták do Domu Waſzego płynąc będzie każdy. A że lubo iedna Pſzczołká z wielu iednák ziołek plaſtru ſwoiego kondiment zwykła

pro-

prowidować słodyczy? y tu? z kolligowane Domy OLEWINSKICH temu plastrowi SAMSONA słodyczy dodaią, iáko to: MODLIBOWSKICH, OPALINSKICH, PRZYIEMSKICH, CZATSKICH, MYCIELSKICH, DĄBSKICH, GŁOGOWSKICH, KIERSKICH, PSARSKICH, DOBRZYCKICH, ZAKRZESKICH, RADOSZEWSKICH, ŁASZEWSKICH, MIASKOWSKICH, GNIAZDOWSKICH, KOLCZYNSKICH, ROGALINSKICH, BIELINSKICH, dáwno rozkwitłe, nowo Zkolligowane, ZIELONACKICH, ŁUKOMSKICH, MANIKOWSKICH, wszytkie te słodyczy dodaią, bo cnotą starozytną nie świeżo zákwitły, że im pisác muszę, iáko Protonius.

O Maxima rerum?
Cunctorum meritò pietas tutissima virtus.

Wszytkie te rzeczy będą w cnocie trwały
Ktore pobożność n[illegible]nisze kochały.

A osobliwie tu iako ná miod spieszy przy Twoim gubernium albo XIĘSTWIE. Tyś temu Plastrowi Dziedzicznego SAMSONA osobliwey dodała słodyczy, kiedy przemiiaiącey świátowey słodyczy waledykuiąc; o ktorey Drogo Ostiensis: *Omnis dulcedo Sæculi amaritudine plena est.* Wszytka słodycz świátowá gorzkośći pełna iest. Za słodycz gorzkość, umartwienie, zá ambicyą y pokorę zámieniła. Temi się ćieszy nowy świát w Plastrże słodyczami, w ktorych y oná ulubiona Bogu á Swiátu Matką y Protektorką zostałá, *Virginitate placuit.* Bernard: Swięt. sam stan Panienski dosyc mi na ten Plastr dodaie materyi, bo Panienstwo z Niebieskiey Rosy y Panienstwa początek z Nieba. *De cælo accersivit ut imitaretur interris.* Ambr. S. Miod z roznych á roznych kwiatkow, y Panienstwo z roznych przykładow SS. PANSKICH, y zowego samego ktory o sobie mowi; *Ego flos campi & lilium convallium* Cant. 7. Miod domeczek swoy, (to iest wosk) ná chwałę Bogu oddaie, y Panienskie ćiało y pomieszkanie Duchá S. ná służbę Bogu konsekruie. Osobliwie w CECILII tutecznego Zgromadzenia XIENI nie tylko Do-

mek ále y Domowa fortunę ná ozdobę Kośćiołá Bożego, ná gospodarskie dla sustentacyi potrzeby, żeby z chwałą Bożą y ukontentowaniem Zgromadzenia było. Nie żałuie? że mowić mogę z Pawłem S. 1. Cor. 17. Cap. *Mulier innupta & Virgo cogitat quæ Domini sunt.* Ztąd się drudzy dziwuią, dziwuiąc kochaią, kochaiąc dopomagáią; ná ten tedy osobliwy Plastr Páni Nowego Swiátá przy prezentacyi stáwia się SAMSONA traktáment, przyimi że ochotnie, bo z Mátki wysana Ludzkość iáko w Zácheusza progách całemu Domowi zdrowie. Ták PREWIELEBNA á MOSCIA PANNO XIENI y DOBRODZIYKO. Tobie długie latá przy zdrowiu dobrym, pomyślne Sukcessa; a zá práce Zákonne y Gospodarskie Tac wymoże (ktora wszytko może w Niebie) że y korony daie y onemi rzadzi: *Per me Reges regnant, per me Principes imperant:*

Niech obmysli Koronę bez terminu wieczną
Abyś po pracach była wieczności bespieczna.

Czegoc zyczy sługa y Bogo modlca
całego Domu OLEWINSKICH

X. Stanisław Gałęski,
Franciszkan.

ku dźiećiny piſezzczoty z oycámi, oná ſtáteczne z Bogiem Oycem záwiera páktá: *Recedant vetera nova ſint omnia*, przy moim ná świećie prezencie álbo obwieżſzczeniu ſię, O! Pánie! ſtáry świát niepodobami ſię, ogłaſzam, że niechcę ták żyć, oświadczam ſię że chcę y o to go uśilnie proſzę y tego nádwſzytko prágnę, áby nowy we mnie świát odrodźił ſię. Niechże ták będźie że Mátká Boſka w trzech lećiech Nowy Bogu świát, nowy Ludźiom obyczáiow prezent.

Stáry świát czáſem żyie y naywſpániálſze ozdoby wźięmie kryie SS. *Tempus edax rerum:* Czás pożera wſzytkie wſpániáłośći y ozdoby, owo zgołá kędy wſpániáłe wieże, tám czás kłoſy zbierze, *Vbi ſteterunt pergama fluctuant ariſtæ.* Swiát ſtáry przyrownáli Filozofowie Pogáńſcy do Łyſkáwice to záſłużył y od Iákubá S. *Vapor ad modicum parens:* Uważmy ozdoby, piękności, pompy, áżći iáko błyſkáwicá tylko ſię mignęło, iużći zniknęło. kędy Krezow zbiory? Alexandrow odwagi? ślicznych Helen y Izábel urody. *Vapor admodicum parens*, owo zgołá mowić ſię może: *Tranſierunt omnia, tanquam umbra, & tanquam nuntius percurrens, & tanquam navis quæ pertranſit fluctuantem aquam:* przeſzło wſzytko iáko ieden ćień, iáko goniec przechodzacy, iáko łodź ktora przechodźi przez bieżace wody. Jacobi 4. Sapient. 5.

Wſpomináia Hiſtorie o Sámierow wodzu, ktory nayſzczęśliwſzym ſtárego świátá będac kochánkiem wſzytko, co chćiał, to miał, y co pomyślił, wſzytko mu ſię powodźiło dobrze, y á żeby ieſzcze fortuny wſzelakiey doświadczył, nayukocháńſzy ſwoy ſygnet w morze wrzućił, ktory w uchwyconey rybie názad mu ſię wroćił. Poſtáremu y to ſzczęście: *Vapor ad modicum parens*, Czemu? bo Orentes Hetman Dariuſzá Krolá, onego, ná wyſokiey gorze Mikáłenſkiey, pod Inſula Sámos obwieśić kazał. Może z Pòeta ſłuſznie záwołáć.

Ovidius lib. 4.

Omnia ſunt hominum tenui pendentia filô,
Et ſubitô caſu, quæ valuêre, ruunt.
Ludit in humanis Divina potentia rebus,
Et certam præſens vix habet hora fidem.

Ták ludzkie ſpráwy nićia ſkrępowáne,
Bywáia prętkim, zączáſem zerwáne.
Ták y moc Boſka igra z námi wmiáry,
Że tey godźinie nietrzeba dać wiáry.

Zfráſzkow Pòetickich opiſánie świáta ſtarego. Europa Agerona Krolá Corká, kiedy nád brzeg morſki wyſzłá, obaczy wołu bieluśinkiego, y zálęknie ſię; wźiawſzy iednák animuſz, idźie ku niemu, y zbliżáiac ſię głaſkáć pocznie, potym zrywa trawę źielona y podáie, tu woł wdźięcznie przyimuiac zda ſię iákoby igráiacy, áż oná y źielone wianki wiie ná rogi iego kłádac, ták niby ugłaſkána beſtya ſkłániáć ſię pocznie, ktora oná ośiáda. Poczuwſzy woł krolewſka ná ſobie zdobycz, zwolná po piaſku ku morzu zbliżáiac iedna ráza w bezdenne morze w pada, á Pánná w krzyki! lámenty! y gdy iuż od landu dáleka ſię obaczy, pocznie rátá wołáć, ále dármo, gdzie ſpoſobu rátowáć niemáſz. Ták czeſto ſtáry świát biały y zgrzybiáły: *Senex, annoſus*, nád brzegiem, bo do końcá zmierza: *præterit figura hujus mundi.* Nádmorzem, bo nie iednego świátowniśia wroſkoſzách, one wzburzywſzy, zátopił, że ſię nie ieden uſkárzyć muśi: *tempeſtas demer-*
Pſal 68. ß, 3. *ſit nos.* Náto nic nie uważa młodź, ále ſobie mowi: *non*
Seneca. *ſum uni angulo natus, patria mea totus mundus eſt.* Ey co to; nie iednemu katowi urodźiłem ſię świátá, cáły świát oyczyzná moiá. Zálękna ſię świátá y niby ánimuſz wźiawſzy zbliżáiaſię do niego, głaſkáć poczna, áż śliczna niewinnośći trawa onego páść, ná oſtátek y źielone wieńce ná głowę kłáść
Sap. 2. ß. 8. poczynáia: *venite coronemus nos roſis, & non ſit pratum, quod non pertranſeat luxuria noſtra,* áżći ugłaſkánego ośiádáia y ták powoli ku odchłáni ieźiorá piekielnego, nic nie uważáiac, poſtępuia, dopiero iák wſkoczy w morze, pływáć pocznie, iuż dáleko od Bogá, od ladu ſię widzac, wołáć lámentowáć poczynáia: *deceptum eſt cor no-*
Job. 32. *ſtrum.* áż tu ucho puśćić nád ſáme piekielne morze, nieco inſzegoby uſłyſzał, tylko głoſy [illegible]káiace ná ſtárego oſzukálcá świát: *Quid profuit nobis ſuperbia? aut quid divitiarum iactantia contulit nobis?* Ieżſzcze ſtáry świát Grze-
Libr. 5. in Ezech. ß. 9. gorz S. opiſał wpoſtaći węża. *Adulator, ſcorpio, qui palpando incedit, ſed cauda ferit:* pochlybny wąż ćicho chodźi, ále

âle ogonem râni. Ták świát pochlebny wąż ćicho do uchá *confidenter* swoim adherentom szepce pochlebcá, átym sámym zábiia. Ználi się ná pochlebnych świátá záuszniczkách Zigmunt y Władysław Krolowie, ći álbowiem swoich pochlebcow zwykli pogębkowáć mowiąc: *percutientes me percutio.* biiących mnie biię. O! gdybyś y ty pochlebnemu świátu kiedy szepce roskosz, delicye, bogáctwá, tákie policzki wyćinał! rádźić pychę, obierz pokorę, rádźić Bogáctwo, obierz ubostwo, rádźić roskosz, obierz mortyfikácyą mowiąc: *percutientes me percutio.* Nie umiał tego Máriusz, ktorego pochlebne pospolstwo iednego dniá z Nożowniká uczyniło Rzymskim Cesárzem. Drugiego dniá od prostego żołnierzá zábity mowiącego: *hic est gladius quem ipse fecisti.* Uznać káżdy może, że iest świát chytry wąż, ktory ćicho chodząc, ná śmierć zábiia: *Adulator scorpio, qui palpando incedit, sed cauda ferit.* ták y otym Seneca. Trebellius Gallio

Colit hic Reges, calcet ut omnes.
Perdatq; aliquos, nullumq; levet.
Tantum ut noceat, cupit esse potens. Seneca Trag. 40.

Czći Krolow nie dla tego żeby ich szánował,
Ale żeby nádnimi sam potym pánował
Zágubi nie iednego, nikomu bydź możnym
Dopuśći, sam tylko chce pisáć się Wielmożnym.

Chryzostom S. przestrzega káżdego mowiąc: *nemo sequatur mundum, quia fallax est, nemo illi serviat quia ingratus est nemo illum amet, quia deceptor est:* Nikt zá świátem niech nie idźie bo oszukániec iest, nikt mu niech nie służy, bo nie wdźięczny iest. nikt go niech niekocha, bo zwodzcá iest. Zgadza się, Sálviánus kiedy mowi: *Non te moveant blandimenta eorum, venena sunt, non attendas ad adulationes, gládij sunt, ferreis peiores, illos cuncti vident hos incuncti non vident, illi, quia aperte saeviunt, evitantur, isti, quia oculte insidiantur, occidunt:* Strzeż się świátowych pochlebcow, álbowiem trućizna są, nie pátrz ná pochlebstwá świátá, álbowiem nád miecze ostrzeysze są, te wszyscy widzą, tych nikt nie widźi, iáwnie śmierćią grożą, tych uchronić się możesz, te záś że potáiemnie zásádzone są, zábi- Arist. in cap. 4. Isai. Salvianus Tom. 3.

zábiiáiá. kiedy ták ſtáry świát Piſmo S. Doktorowie SS. y przypowieści záchwaláia, áż MARYA Pánná wchodźi do Kośćiołá nato, y záraz proteſtuiac ſię mowi: nie ztym
Eccl. 24. ſtárym świátem urodźiłám ſię: *Exore altiſſimi prodivi primogenita ante omnem creaturam.* Iam zuſt naywyſzego wyſzłá naypierwey nád inſze kreatury: Ozdobnieyſza nád wſzytkie kreatury, bo *tota pulchra*; Naypięknieyſza nad wſzytkie kreatury, nád wſzytkie świátá prezenty, bo, *omnium pulchritudinum ornamentum*, wſzytkich ozdob okráſá, á ſtáry świát czáſem ozdoby wſzytkie wźiemię kryie, mnie nie użyie. *Vſq; ad futurum ſæculum non deſinam*, áż do wieku trwáć będę, że co tám Poéta pochlebnym rythmem k' muś przypiſał: *Honos, nomenq; tuum, laudeſq; manebunt.* to ia prawdźiwie MARYI Pánnie przyznáć muſzę:

Niebo y źiemiá zá czáſem przeminie.
MARYI honor, , ná wieki niezginie.

Swiát ſtáry młode wabiac látá ſtátecznym ſię pokázuie, głáſkáć ſię dopuſzcza, przymieliwſzy ſobie zniewinnego, winnego ſpráwiedliwośći Boſkiey czyni grzeſzni-
Iſaia 10. ká, ták, że widzac niewidza. *Excæca cor populi hujus, ut*
Pſalm. 113. *videntes non videant.* Słyſzac nieſłyſza: *aures habent & non*
Joan. 18. *audient*: żyia á umárłemi ſa: *nomen habes quod vivas & mortuus es.* Cożnáto MARYA Pánná? polerownieyſze
Joan. 1. złoto wogniu, iáśniey ſię wydáiace świátło; *Lux in tenebris lucet*: ták MARYA Pánná mowi: Ia świátowym niedam ſię roſkoſzom y pochlebſtwu, bo wſzytkie pod nogámi mo-
Proverb. 31. iemi: *Tu ſupergreſſa es univerſas*; á Bonáventura S. áſſekuruiac powiáda: nieda ſię ułudźić zgrzybiáłemu świátu, bo
S. Bonavent. w doſkonáłośći przeſzłá wſzytkich. *Supergreſſa eſt univerſas in gratia, ſupergreſſa eſt in gloria univerſas filias, (id eſt) univerſas animas, & univerſas intelligentias*: Przeſzłá wſzytkie wchwale, przeſzłá wſzytkie właſce cory: to ieſt wſzytkie duchy y duchow. á zátymbym nie byłá nowym świátem Bogu; áni pochlebſtwá świátowe, áni roſkoſzy, ni ſplendory, áni łáſki iego niedokaza tego, bo umnie:
Prober. 31. *Fallax gratia & vana eſt pulchritudo, mulier timens Dominum ipſa laudabitur.* Ani pod poſtáćia węźá nie uwiedźie mnie świát, bo ta nożka, ktora do Ierozolimſkiego wſtępuię Kośćiołá

onemu

onemu głowę zetrę: *Ipsa conteret caput tuum*: áni mnie pochlebnemi podeydźie poszepty, bo umnie sámá sprawiedliwość y porownánie ukochane: *æquitatem & justitiam dilexi.* A tu iuż bierze dźiedźiczny posses do Kośćiołá MARYA PANNA Ierozolimskiego, y iáko dźiedźiczna Páni odzywa się; *in Ierusalem potestas mea* moc moiá w Ieruzalem. Obaczy, áno w Kośćiele iáko ná weselu, modno, stroyno obręczno, myśli wszytkie nie Bogu się podobáć ále ludzkim oczom się przymilić, áż záwoła: *usquequo dissolveris filia vaga?* ádokądeśćie się to názłe rozpuśćiły corki zábłakáne? w Kośćiele nie ćielesny stroy ále sumnienie popłaca; *corde purô, conscientiá boná*, trzebá przyść do Kośćiołá z sercem czystym y sumnieniem dobrym, w Kośćiele nie oczom ludzkim, ále Bogu się podobáć, náto do kośćiołá Prorok Páński chodźił: *Placebo Domino in regione vivorum*; w Kośćiele nie pychá, nie wyniosłość, ále pokorá bydź powinná, bo Bog ná sercá pokorne tylko y uniżone zápátruie się: *cor contritum & humiliatum non despicies.* W kośćiele niemody upátrowáć, ále z prochem się rownáć: *humiliata est in pulvere anima mea*: w prochu upokorzyłá się duszá moiá. Ták koronáći Izráelscy czynili. w Kośćiele to naywiększa gálántomia z Bogiem poiednánie y złaczenie. Iáko czynili prágnac złaczenia SS. Dawidowie, topniáłá wnich duszá od miłośći Boskiey: *liquefacta est anima mea adte Deus.* Niedźiwuyćie się, że nowa modę: wdźiedźicznym kośćiele Ierozolimskim zákładam, bom nowy świát, y zátrzymánie moie w Swiętych Páńskich: *in plenitudine Sanctorum detentio mea.* W dotczesnych rzeczách y delicyách świát stáry dźiedźictwo záłożył, w iadłách, pićiách, y stroiách. *Ede bibe, anima mea, habes multa bona.* Iedz, piy duszo moiá, masz śiłá dobrego. *Induere bysso & purpura*: w złotogłowy, y szkárłaty przybieray się: Umnie záś nowy świát, nowa modá, bo ia w sámym Bogu zákładam dźiedźictwo moie: *in parte Dei mei hæreditas illius*: wczęśći Bogá moiego dźiedźictwo moie. Nowy prezent, nowa modá od nowego świátá MARYI Pánny stáremu świátu; Nowy prezent w ktorym wiecznośći nieoszácowáne kleynoty iáśnieia, ktorych nigdy stáry świát nie uznał. Albowiem tu czystość Aniołow, wiárá Pátryárchow, umieiętność Prorokow, zárliwość

Jerem. 3.
1. Thimot. cap. 1.
Psalm. 114.
Psalm. 50.
Psalm. 43.
Cantic. 5.
Eccles. 24.
Luc. 12.

wość Apostołow, cierpliwość męczęnnikow, trzezwość wyznawcow, niewinność y pokorá Pánien. Owo zgołá wszytko wniey zgromádźiłá w szechmocna ręká Boska: iáko
Idiotá. Idiotá: *Non defuit illi puritas Angelorum, non fides Patriarcharum non zelus Apostolorum, non patientia Matryrum, non sobrietas Confessorum, non innocentia aut humilitas Virginum, sed omnium Sanctorum privilegia omnia habes inte congesta.* Wspomináią Historye, że czásow swoich sławny Fidiasz málarz, ták konsztownie ná przyłbicy swoiey Pálládę odmálowal, że ow obraz żadnym sposobem zepsuty bydź nie mogł, pokiby, y przyłbicá niebyłá zepsowána. Doskonálszym sposobem naydoskonálszy Bog wszytkie łáski y doskonáłośći swoie odmálował, że żadnym sposobem świát stáry zepsowáć nie potráfił. Kośćiołá Greckiego
S. Dionisius. Historie wspomináią iż S. Dionizy Areopagita przez Páwłá S. náwrocony do wiáry S. á prágnac widźieć Dyonizy MARYA Pánnę, często prośił o pozwolenie do Ierozolimy S. Páwłá, co otrzymászy, poszedł. tám przyszedszy, záprowádzony do Mátki Boskiey, iásnym promieniem, ktory wychodźił ztwarzy Iey Przenayświętszey, ták przerázony, że upadł ná poły umárły / y gdy do śiebie przyszedł, witáć pocznie MARYA Pánnę y mowi: *Vere si de tuo Filio tanta non audissem, scripturas non legissem putarem te esse Deum, vel Filium Dei in lege promissum.* O!
Jerem. 13. Záprawdę uznał S. Dyonizy z Ieremiaszem; *Creavit Deus novum super terram:* Nowy to świát stworzył Bog náziemi, ktory w pięknośći, iásnośći, łáskách, sámemu práwie rowna się Bogu; nowy to świát z nowym prezentem cnot świętych, w ktorym osobliwym sposobem Bog mieszkánie sobie obrał: Iáko Dyonizy Swięty powiáda, że Bog czworákim sposobem w rzeczách iest: *per essentiam*, przez swoię istność, á ták wszytkim rzeczom przytomny: *per gratiam*: przez łáskę, á ták rozumnym kreáturom: *per dona*: przez dáry, á ták Prorokom przyszłe rzeczy im oznaymuiac, Doktorom dar Ięzykow dáiac. Czwartym sposobem áto naydoskonálszym przez ziednoczenie się; y ták mowi: *Cum Deus in alijs rebus sit tribus modis, in Virgine fuit quarto modò per identitatem, nam idem est, quod ipsa:* kiedy Bog winszych rzeczách troiákim sposobem iest, w MARYI Pánie czwartym przez

ziedno-

ziednoczenie ſię álbowiem iedno ieſt co y oná. Tylko tám wiednym Auguśćie Ceſárzu táka doſkonáłość upátrzył Owidiuſz że w twarzy ſwoiey cáły Rzym reprezentował, náco ták piſze. Ovidius.

Hanc ego cum ſpectem, videor mihi cernere Romam,
Nam Patriæ faciem ſuſtinet ipſe ſuæ.

W twarzy ſwey Auguſt Rzym reprezentuie,
Co Rzym to Auguſt, twarz ták pokázuie.

MARYA Pánná nietylko świát nowy ále y ſámego Chryſtuſá reprezentuie. Iák Swięty Antoninus: *Conſiderandum eſt Mariam perfectiſſimam Dei imaginem, ab ipſo ſumma arte ac ſingulari providentiá depictam:* Uważáć MARYA Pánnę doſkonáły obraz reprezentuiąca Bogá od niego wielka ſztuka y oſobliwa pilnośćia odmálowány, á kiedyć ták, toć MARYA Pánná żadnego niedoſtátku niemiáłá ſtárego świátá, ále nowych cnot y obyczáiow świátem ná świát ſtáry záwitáłá, á zátym ſtáremu świátu y obyczáiom vale dawſzy nowym świátem z nowym prezentem záwitáłá obyczáiow. Ktorego ſtáry świát niechćiał przyiąć *in propria venit, & ſui eum non receperunt,* on w nowym świećie Niebo obrał: *quem cæli capere non poterant, tuô gremiô contuliſti.* Ze iáko Auguſt Ceſarz Rzym wtwárzy, ták oná Bogá y Człowieká ná ziemi reprezentowáłá. S. Antoninus. Joan. 1.

Hanc ego cum ſpectem, videor mihi cernere Chriſtum
Nam nati faciem ſuſtinet ipſa ſui.

Gdy ſpoyzrzę ná Chryſtuſá wy konterfowánie,
Co Chryſtus, to MARYA, iednoż málowánie.

Zádźiwił ſię ſtáry świát náto, y pyta ſię: *quæ eſt iſta quæ aſcendit,* ktoraż to we trzech lećiech ſpieſznym krokiem idźie do kośćiołá Ierozolimſkiego? pyta ſię Prorokow, *quæ eſt iſta?* Noé odpowiáda ieſt to owá Arká w ktorey Bog konſerwował wſzytkie kreátury: *Eſt viva figura, perquam conſervatæ ſunt omnes animalium ſpecies.* Pyta ſię Iákobá Pátryárchy *quæ eſt iſta?* odpowiáda: Ieſt to iedná

C dná

dná drábiná, przez ktora Aniołowie wstępowáli do niebá, á z niebá ná ziemię zstępowáli: *Est scala, perquam ascendebant & descendebant Angeli cui innixus Christus.* Pyta się Dawidá. *quæ est ista?* coż to zácz iest tá? áż odpowiáda: nic w niey ćiemnośći niemász, wszytká iásność; *In sole posuit tabernaculum suum.* Pyta się Sálomon: *quæ est ista?* áż odpowiáda, ogrod to iest w ktorym żadnego kwiátu świátowego, áni zrzodłá, zmęconego niemasz: *Hortus conclusus fons signatus.* A tu się, tytułom wysokim Mátki Boskiey zádziwił świát, y niby dumáiac mowić pocznie: Arka iest, nie zátonie w deliciách y roskoszách tá prześliczna Łodź, *non mergitur hæc Argo.* Iest drábina: Dámáscen Swięty odpowiáda: *Intellectualis scala est B. Virgo, ex terra enim habet nativitatem, caput autem ad cælum:* Rozumna to iest drábina, z ziemi ma narodzenie, głowę do niebá, toć tey drábiny álbo ráczey Swiętey głowy moie nie przewyssza máchiáwelskie invencye. Tron Boski: toć nic złego do niego nie przylgnie: *non accedet ad te malum.* Ogrod niebieski pod pieczęćiámi, toć sprosne grzechowe pokrzywy y chwasty świátowych roskoszy tám się rodźić nie będą. A tu ná te słowá wita ia Anzel S. *O Fœmina mirabiliter singularis singulariter mirabilis, per quam elementa renovantur, Angeli redintegrantur, inferna evacuantur.* Ieszcze się świát odzywa Gen. 1. *In principio creavit Deus cælum & terram:* Ná początku stworzył Bog niebo y ziemię. Stworzył człowieká, á z człowieká Ewę. y ták Leonárdus de Utino mowi: *Itaq; principium mundi erat Deus, finis mundi erat mulier.* Ná ostátku stworzył Ewę, y ták początkiem był Bog, ostátkiem Ewá; áż z tego ostátku dosyć niedostátku, bo nigdy nienásycony, dla tego zákazánemu iábłku nie przepuśćiłá, y z tąd też przymiowkę świátowe Dámy ćierpia: *Non virgo sed virago, quæ viros vorat, & amando mandit.* Ludźie nie násyconi w chonorách, dostátkách (bo od ostátkow pośli, áni oko widzeniem, áni ucho słyszeniem nienásycone: *non satiatur oculus visu, nec auris auditu.* Owo zgołá świát, máły człowiekowi: *Alexandro unus non sufficit orbis*; czemusz? bo o trzech katách człowiek. Tákie podobieństwo dáie Leonardus de Utino: iáko gdy będźie kubek wtriangul zrobiony, tedy lubo weń włożysz iábłko, ktore Symbolizuie świát, iescze kaciki zostáia

S. Damasc.

Psalm. 90.

S. Anselmus.

Genes. 1.

Leonardus de Utino de perfect. anim.

prozne

prozne. Duszá Człowieká iest w triangul stworzona, máiac pámięć, rozum, y wola, żeby przy prezentácyi álbo obwieszczeniu się nowy świát w MARYI Pánnie stánał, ázći: *Pater implet memoriam, Filius intellectum, Spiritus S. voluntatem*; y co pierwey świát niebył násycony, Mátká Boska nowym świátem, w trzech lećiech dosyć stáwá ukontentowána; bo Iey pámięć Oćiec przedwieczny, Syn Rozum, Duch S. wola nápełnia, że Mátká Boska wniwczym ukontentowánia niema, tylko w sámym BOGU: *Fecisti nos ad te, inquietum est cor nostrum donec requiescat inte* Niedoskonáły był stáry świát bo lubo miał poczatek z Bogá niedostátek z Ewy, ktora ná końcu z Zebrá Adámowego stworzona: więc Leonardus de Utino mowi: *Volens igitur Deus mundo perfectionem debitam de linea recta facere circulum, seipsum mundo conjunxit principium, mulieri finem mundi quando in ventre Virginis MARIÆ Deus homo factus est, & tunc perfectus est mundus*: Chcać tedy Bog świátu doskonáłość náleżyta zlinii prostey uczynić cyrkuł, siebie sam poczatkowi świátá przyłaczył, koniec Swiátá Białeygłowie, kiedy w zywoćie Pánny Bog stał się człowiekiem, á tedy dopiero świát stał się doskonáły; Záczym przy Prezentácyi MARYI Pánny, dopiero nowy świát z nowych obyczáiow prezentem. *In vitis* P. P. w spominája o ANTONIM Pustelniku, że ten, gdy go pytáli świátowi ludźie, doniego przyszedszy, gdźie by miał swoie Xięgi? odpowiedźiał: *Hic mundus liber est, inquo mirabilia Dei lego*: Ten świát Księga, iest, w ktorym cuda wszechmocnego Bogá czytam. MARYA Pánná w chodźi do kośćiołá, ázći cud wielki w stárym świećie niesłycháńy! bo w trzech lećiech iuż Mátká: *liber generationis*. y podobno rzecz nie podobna, bo y duch S. *Cant.* 8. dopiero ia nazywa śiostra: *Soror parvula est, & ubera non habet*; Siostrá málinka iest, pierśi niemá, á postáremu Gvilielmus Abbas, iuż ia zá Mátkę wita, kiedy mowi: *prius habuit ubera mentis, quæ sunt ubera charitatis, quàm ubera corporis*. Záczym ANTONI masz się y w tym nowym świećie cudow Páná BOGA nápátrzyć? ále to nie pośledniey-szy obaczysz kiedy Mátká y Pánná. Cáły świát onę wita, ztákim przywileiem, ktorego żadna niemiáłá przedtym áni mieć będźie: Iáko Bernard Swięty powiáda:

Leonardus de utino ibidem.

S. Augustinus

Leonardus de utino.

In Vitis PP.

Cant. 8.

Guilielmus.

S. Bernardus Serm. de as.

Vnum eſt, in quá nec primam viſa eſt nec habere ſequentem; gaudia Matris habens, cum Virginitatis honore: To iedno ieſt. wczym podobney niemiałá áni mieć będźie, ażeby przy honorze Pánieńſtwá y powagę mácierzynſka miáłá; że y tu ANTONI w nowym świećie cudownych ná pátrzyſz Breviar. Rom. ſie rzeczy. Brygida Swięta świát opuſzczáiac ſtáry, wnowym BOGU zákwitnęłá świećie, kiedy ná ſłużbę [illegible] oddác ſię umyśliłá, bo dotknawſzy ſię z prochniáłego drewná záraz zákwitło. Wſzyſcyśmy ſprochniałki, Nowy świećie Nayświętſza MARYA Pánno bo w trzech lećiech Dźiecino Dotkniey nas Łáſkámi Twoiemi, żebyśmy BOGU y Niebu kwitnęli; Dotkniey ſię y owſzem ściśniey raczętámi Przenayświętſzemi, Przewielebna Przełożona, żeby przy obfitośćiách cnot, wſzelákie poćiechy záwſze miłey wioſny liczyłá momentá Day Błogoſłáwieńſtwo zgromádzeniu tuteeznego klaſztoru, ażeby wykwitnawſzy tu ná ziemi cnotámi w nowym świećie wiecznośći były BOGU doyzrzáłemi Fruktámi Amen.